Ч. 43 (13.282). Львів, середа 22. лютого 1933. Pouktowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні : 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

За напрямні торговельної експанзії.

Польща шукає нових ринків збуту.

З моментом, коли почалася митна війна з Німеччиною, Польща втратила найкращого відборця. Близько половина (42.4 прц.) в 1924 р. і більше половини (52·2 прц.) в 1925 р. свого вивозу лькувала Польща на німецькім ринку. А вже в 1926 р., у першому році митного конфлікту, впав цей вивіз до західного сусіда на 25.7 прц., осягаючи в 1932 р. вже тільки 16.2 прц.

На порозі польсько-німецького непорозуміння, майже одночасно, поміг Польщі випадок оминути катастрофу. Був це страйк англійських вуглекопів у 1925 р., що відчинив для найважнішого польського експорту, для вугля, нові тереня, Скандинавію. Польща — зберігаючи за собою т. зв. природні ринки, себто Австрію, Угорщину і Чехо-Сл., як теж звужений німецький ринок, що не зважаючи на господарську війну, залишився відборцем на деякі польські артикули, — пішла міцним наступом на „екзотичні ринки", на північ Европи.

І так згадані два факти — митна війна з німцями і спаралізований наслідком страйку, англійський вугільний експорт — стали для Польщі подекуди історичні. Стали вони такими не лише тому, що дозволили її звернути з успіхом господарську експанзію на північ і засісти на скандинавському ринку, але перше за все тому, що *Польща почала властиво з цього часу щойно плекати ідею морської торговлі.* Участь морських шляхів у заграничній торговлі Польщі росте з 10 прц. на 51·3 прц. в 1930 р. і 63.2 прц. в 1931 р. Разом із тим швидким темпом розвивається новий порт Гдиня. Скромний її товаровий оборот у початках (1924 р. — 10,1 тис. тон) осягає згодом рекордові цифри, а саме: в р. 1930 — 3.625,7 тис. тон, в р. 1931 — 5,300,1 тис. тон, а в р. 1932 — 5,2 міл., себто на 100 тис. тон менше внаслідок зросту крізи. Польща розбудовує фльоту і починає думати про заморські кольонії.

Треба зазначити, що в поданому вище розвої морської торговлі Польщі грає ролю не лише Скандинавія, яку ми згадали, але теж *Англія, яка з часом стає найважнішим відборцем польських товарів.* Англія стає теж і найціннішим відборцем, бо в торговлі з нею Польща є активна (напр. в 1931 р. — активне сальдо 213 міл. зол.)

Однак минулий рік заломлює морсько-торговельну динаміку Польщі. Ситуація на північно-західніх европейських ринках значно для неї гіршає. І що більше — Польща примушена теж здавати свої позиції на „природних" ринках збуту, в краях південної і середущої Европи. *Вона примушена шукати нової торговельно-політичної орієнтації, нових шляхів торговельної експанзії.*

Найбільше болючою втратою для Польщі була би втрата англьо-скандинавських ринків, яких здобуття коштувало її багато заходів і матеріяльних витрат. Згадаємо хочби дампінгові ціни вугілля, що в них Польща мусіла бути щораз то щедріша через завзяту конкуренцію англійських продуцентів, які старалися відвоювати втрачені підчас страйку скандинавські ринки. Щоправда відсотково рік 1932 зовсім не представляється погано дотично вивозу до Англії і трьох скандинавських держав. На це вказують слідуючі цифри про їхню участь у польському експорті:

Рік	Англія	Скандинавія
1929	10.2 прц.	8.6 прц.
1930	12.3 прц.	10.9 прц.
1931	17.0 прц.	10.6 прц.
1932	16.4 прц.	12.3 прц.

Зате дуже помітний упадок експорту Польщі до цих держав в абсолютних цифрах. Сконтингентування Англією ввозу беконів і мясних продуктів підрізав поважно польський експорт беконів, а також появилась загроза для вивозу яєць, масла й інших хліборобських продуктів. Зокрема вивіз дерева — який, до речі, був спричинником винищування наших лісів — уже протягом минулого року значно понизився.

Однак Англія не тільки грає ролю загніваного консумента. Вона разом із тим — як продуцент — виступає різко в конкуренційній боротьбі на ринках трьох скандинавських держав — Швеції, Норвегії і Данії — збільшаючи свій вивіз вугілля, тоді, коли вивіз польського вугілля туди паде жахливим темпом.

Як ми вже згадали вище — до трудношів експорту на північ доходять ще більшаючі труднощі експорту на південь. Тут спричинником лиха є нові доґми торговельної політики: митний протекціоналізм, заборони ввозу і девізові обмеження. В той спосіб *на цілому фронті польського товарового збуту повстають непроходимі бар'єри.* Через те міродатні чинники у Варшаві — хоч не тратять надії на направу дотеперішніх шляхів через використування актуальних тепер форм міжнароднього товарообміну, форм компензаційних, — розглядаються за новими відборцями. Та найти таких не легко. „В результаті не маємо вже в Европі терену, — заявив зі сумом 24. січня ц. р. мін. Заржицький у своєму експозе на бюджетовій комісії, — куди моглиб ми втечи перед імпортовими обмеженнями. Залишаються заокеанські краї. На жаль, у кращих часах не вислювались ми послідовно у цьому напрямі, щоби засісти на цих ринках"... Інакше — мала надія, аби Польща могла піти широким морським шляхом на інші континенти. Причиною цього не лиш кріза з усіми її наслідками, але теж брак у Польщі звязків і капіталів, замало вироблена організація і техніка купецька.

Залишаються надії на ближчі ринки, з якими Польща вже знайома. Ці надії вяжуться з близькою ревізією торговельних договорів з 30 державами на площині нової митної тарифи. Зокрема Польща думає зєднати собі Англію ввозом її піві готових фабрикатів. Вона рахує на замирення із Німеччиною і особливо дуже міцно *акцентує бажання тісніших звязків зі СРСР.* Це останнє має свою цікаву історію, а через те приглянемося тому окремо.

В. Несторович.

СПРАВА „ЛУГІВ".

Резолюції Центрального Комітету Українського Національно - Демократичного Обєднання (УНДО).

В суботу, дня 18. лютого ц. р., відбулося засідання Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання, на якому між іншим розглядали справу „Лугів". Після довгої, річевої та вичерпуючої дискусії Центр. Комітет приняв у цій справі відповідні резолюції.

Сьогодні дістаємо з Головного Секретаріяту УНДО до опублікування ось-який текст цих резолюцій:

„1. Центральний Комітет УНДО приймає до відома комунікат Головного Секретаріяту з дня 4. січня 1933 в справі „Лугів".

2) Центральний Комітет стверджує, що законодавство польської держави останнього часу змагає до того, щоби ціле громадське життя підчинити державним чинникам і тимсамим звертається своїм вістрям передовсім проти всього українського зорганізованого життя. Одначе українське громадянство ніколи не зрезиґнує з права творити власні форми організованого життя в усіх ділянках, а також і в ділянці фізичного виховання.

3. Центральний Комітет стверджує, що згода Лугової організації на контролю уряду фізичного виховання була похибкою керманичів тієї організації. Однак Центр. Комітет, признаючи велику вагу фізичного виховання, стоїть на становищі, що в теперішню хвилю, при витвореній Луговим проводом ситуації, не можна тієї організації заздалегідь нищити, не знаючи ще ні додатніх ні відємних сторінок її праці. При цьому Центральний Комітет заповідає, що буде вести безупинну боротьбу за звільнення Лугової організації від контролі і залежности польських урядових чинників".

ЗА ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ УНДО:

Д-р Дмитро Левицький, голова. **Волод. Целевич**, головн. секретар.

Рільнича проблема на Волині.

(Від нашого кореспондента.)

Волинь, дня 18. II. 1933.

У найближчому часі має бути зорганізована Волинська Рільнича Палата. Автохтонне волинське хліборобське населення не може не цікавитися цим життевим для нього питанням. Наше селянство — дрібні рільники, у великій частині — малоземельні й безземельні. Від того, як буде зорганізована Рільнича Палата й чи не стане вона регіональним політичним знаряддям, у значній мірі залежатиме розвиток і нашої сільсько-господарсько культури.

З цього становища цікавим є для волинняків інтервю, яке дав керманич воєвідського фінансово-рільничого бюра п. Т. Крижановський представникові тижневика „Волинь" (ч. 7. з дня 12. II. 1933 р.).

Щодо складу й голосу Рільничої Палати п. Крижановський каже:

„Рільнича Палата безсумніву буде докладною висловницею рільничих потреб і опінії, бо буде представницею загалу нашого рільничого суспільства, містячи в собі ріжні поважніші національні групи, суспільно-рільничі і т. д."

Отже виходилоб, що українське рільниче населення, що складає понад 90 відсотків хліборобів може бути належно репрезентоване. Питання лише яким способом?

Про взаємини Рільничої Палати з хліборобськими організаціями керманич бюра каже:

„Я глибоко переконаний, що суспільство не може спиратися на організації правно-державні, не може бути „удержавлене", що настає тоді, коли заникають суспільні організації, а цілий тягар життя спирається на державні органи. У таких випадках суспільство починає костеніти, розвивається шкідливий бюрократизм, а живчик живого суспільного життя завмирає. З правила є це завжди шкідливим для держави. Державну організацію завжди мусить доповнювати жива суспільна організація. Мусить лише бути переведений стислий поділ праці між державною та суспільною організацією.

Але поділу цього перевести а пріорі не можна. Треба лише створити такі умовини, щоби ці дві великі царини організації, якими є держава й суспільство, знайшли ріжні, але стичні дороги. Так само мусить бути з Рільною Палатою. **Істнування Рільної Палати не може виключати істнування й розвитку суспільних організацій.** Навпаки, Палата в своїй основі мусить йти у напрямі організовання суспільного рільництва. Мусить бути в програмі праць Палати, яку Палата в першім періоді свого істнування мусить детально перевести. — виразно

накреслена програма співпраці між Палатою, суспільними організаціями й територіяльними самоурядами."

Далі представник воєвідського бюра каже, що першим завданням Палати буде піднятн рільничу освіту населення. А для цього

„Належне наладнання праці Палати зі суспільними й самоврядними організаціями є конечне й мусить бути в належний спосіб поставлене від самого початку".

Як бачимо покищо про взаємини між Волинською Рільною Палатою і організаціями говориться загальними формулами. Не названі також сільсько-господарські організації Волині. Згадується лише про представництво всіх національностей.

Українське хліборобське населення має свою сільсько-господарську організацію „Сільський Господар" у Луцьку й тому може бути через ту організацію репрезентоване в Рільній Палаті. Зате статути філій „Сільського Господаря" інших повітів по 2—3 роки лежать незареєстровані у воєвідському уряді. Тепер для кожного ясне, яку кривду зроблено згаданим повітам незареєстрованиям досі статутів філій „Сільського Господаря".

Треба гадати, що з повстанням Рільної Палати на Волині зголошені статути повітових філій „Сільського Господаря" будуть зареєстровані, коли дійсно Рільна Палата має репрезентувати українську хліборобську масу. Але, зрозуміла річ, організатори філій у цих повітах повинні в першу чергу самі про це подумати.

Senex.

Австрія відкинула ноту

ВІДЕНЬ, 20. II. ПАТ. Преса довідується, що австрійський уряд відкинув рішучо французьку й англійську ноту в справі транспорту зброї з Італії до Австрії. Уряд мотивує своє рішення тим, що нічим не нарушив постанов версайського трактату.

Занґара йде під суд

МІЯМІ, 20. II. ПАТ. Судова розправа проти Зангари визначена на понеділок. В неділю відчитали обвинуваченому рапорт лікарської комісії. Зангара крикнув після прочитання: „Я не божевільний!". Стан здоровля раненого бурмістра Чермака не змінився.

Війна за Джеголь.

ПЕКІН, 20. II. ПАТ. 50.000 японців і численні відділи манджурських військ зі 100 японськими літаками і великим числом танків дожидають приказу ген. Муто розпочати великий наступ на Джеголь. Тимчасом 150.000 китайських вояків і добровольців займають становища на узгірях Джеголю, що творять природну оборонну позицію. Одинока дорога, що лучить Джеоголь з Пекіном, переповнена транспортами муніції. В Пекіні настрій горячковий. Всі шпиталі готові приймати ранених. Японського наступу сподіються кожної хвилини.

Японія виступає із Союзу Народів.

ЛЬОНДОН, 20. II. ПАТ. Бюро Ройтера повідомляє з Токіо, що японський уряд рішив відкликати свою делегацію із Женеви. Японія виступить із Союзу Народів тільки тоді, якби Збори Союзу приняли на засіданні 25. ц. м. звіт комісії 19-ох.

ТОКІО, 20. II. ПАТ. Уряд переслав японській делегації в Женеві каблєграм з інструкціями про виступлення Японії із Союзу Народів.

—o—

Арештування 140 троцкістів.

Радянська влада в Москві веде енергійне слідство в справі троцкістів, замішаних у змову проти Сталіна. Досі арештовано 140 осіб, між якими находиться бувший комісар Преображенський. Арештування Преображенського зробило в Москві велике враження, бо відомо, що Ленін уважав його своїм приятелем на одним із найздібніших своїх учнів. Після смерти Леніна Преображенський удержував ближчі звязки з Бухаріном, з яким співпрацював. Овочем тієї співпраці був популярний підручник для партійних шкіл п. з. „Азбука комунізму".

—o—

Проти нових тягарів суспільного обезпечення.

Новий законопроект і нові тягарі. — Справа Українського Пенсійного Інституту. — Брак українців у Касах Хворих.

З промови пос. д-ра Ст. Біляка на повному засіданні сойму дня 17. лютого 1933 р.

В дискусії над урядовим законопроектом про су-
спільні забезпечення виголосив на повному засіданню
сойму дня 17. ц. м. пос. д-р Ст. Біляк промову, в якій
вийшов з заложення, що головним мотивом законопро-
екту є нібн організаційне та річеве обєднання („сцале-
не") обезпеченевих інституцій, та частинне введення но-
вого обезпечення деяких робітників на старість. Безпе-
речно істнування ріжнородних установ суспільного о-
безпечення, як кас хворих, заведення обезпечень від ви-
падків і т. п., насувають думку такого організаційного
обєднання тих установ, хочби з уваги на кошта адміні-
страції. Так зробили вже в Югославії, в Чехословаччи-
ні, Німеччині та Австрії. Однак нема сумніву, що таке
організаційне обєднання може бути введене лише посте-
пенно та може бути оперте на інституціях добре зорга-
нізованих, що мають відповідну адміністраційну справ-
ність.

Річеве обєднання суспільних обезпечень усуває вправді окремішність поодиноких ризик, як ризика недуги, нещасних випадків при праці, нездібности до праці, старости, або смерти, однак вже саме полученння обезпечень короткоречинцевого характеру з обезпеченнями довгоречинцевими насуває поважні теоретичні сумніви.

У Польщі справного організаційного осередку, що послужив би обєднанню обезпеченевих установ, нема. Каси хворих, як це виказав многолітній досвід, у Польщі зовсім своїм завданням не відповіли, а тим самим основа, на котрій оперто законопроект, та зокрема плян організаційного обєднання суспільних обезпечень, є непевна і недостаточно випробована. Коли каси хворих досі зі свого завдання виязуються недостаточно, коли адміністрюють дорого і недоладно, то тим більше, не дадуть собі ради з тими завданнями, які складає на них законопроект.

Річеве обєднання має нібн бути переведене зараз та в повному обємі. Це свідчить про надто доктринерське поладнання справи. Закон іде на експеримент непевний та небезпечний. Експериментувати в теперішніх часах шаліючої кризи господарської, коштом важких грошей та обманених надій широких мас обезпечених — не вільно. Хоча суспільні обезпечення є потрібні та корисні, то проте обтяження населення та продукції новими примусовими тягарами поважно нарушать і так вже мінімальну платничу силу людей, в заміну за це не принесе ніякої полекші. Крім того, предложений проект в більшості своїх постанов приносить обезпеченим значне погіршення. І так ст. 95 скорочує час тревання лікарської помочі з дотеперішніх 52 на 26 тижнів, ст. 96 накладає зовсім нові нічим неоправдані доплати за лікарські поради та ліки, ст. 99 обнижає хоробовий причинок до 50 проц. пересічного тижневого обезпеченевого зарібку, при чому постановляє, що денний причинок виносить 1/7 тижневого зарібку, ст. 101 передбачує право обезпеченевої установи до обмеження часу причинку до 13 тижнів, а ст. 241 полишає тим установам можність ще дальших обмежень на шкоду обезпечених. Сумнівної вартости є введення нових обезпечень на випадок старости, бо робітник, який буде обезпечений 40 літ, по тих 40 літах безперервної праці зможе одержати старечу ренту (емеритуру) у висоті... 42 зол. місячно, і то якщо впродовж літ праці заробляв місячно принаймені 80 зол.

Ст. 212 погіршує значно дотеперішні управнення рільних робітників і робить їх долю залежною від волі чи самоволі обшарників. Вправді ст. 7. передбачує обезпечення рільних робітників на випадок нездібности до праці, але постановляє, що це обезпечення буде управильнене щойно окремим законом. Фікційна дотеперішня самоуправа обезпеченевих інституцій новим законом знесена дефінітивно, бо ті інституції підпорядковані в значній мірі державній адміністрації, а до надзірних органів та управ вводить новий закон урядових комінатів — синекуристів і пупілів уряду.

Українське громадянство доцінюючи справу суспільного обезпечення заснувало у Львові Пенсійний Інститут приватних службовиків, який запевнював його членам поважні ренти на випадок нездібности до праці, безробіття, старости та смерти. Польське Міністерство Суспільної Опіки зліквідувало ту інституцію, забрало її майно, передало його разом із членами польському закладові обезпечень умових робітників, погіршуючи значно їхне правне положення та обнижуючи ренти. Новий закон не направляє цієї кривди, заподіяної українському громадянству, і не дає спромоги відновити ту інституцію.

Годі промовчати вкінці обставину, що також і до тих обезпеченевих інституцій не приймають українців хочби на найнижчі посади. Українець лікар у касах хворих є дуже рідким явищем, хоча число обезпечених та обезпечуючих української народности є доволі поважне. При теперішній системі та національній політиці теперішнього уряду нема ніяких виглядів на поправу цього явища.

З наведених причин уважаємо предложений законопроект шкідливим та дорогим експериментом, обчисленим лише на ефект в краю і за кордоном, який замісць поправи обезпеченевих відносин принесе обезпеченим лише погіршення і тому заявляємося проти цього законопроекту.

Українські посли у нового міністра для меншостей в Румунії.

У пятницю 10-го лютого були сенатори д-р Залозецький, д-р Маєр-Михальський і посол Юрій Сербинюк у нового міністра для справ меншостей Шербана, щоби представитися йому та зазнайомити його з українською справою взагалі і з домаганнями українського народу на Буковині і в Бесарабії зокрема.

Міністр проф. Шербан, семигородець, обзнайомлений знаменито зі справою національних меншостей, вислухав уважно наших парляментарних заступників, занотував собі всі домагання наші, головно щодо саботажів на полі шкільництва й обіцяв інтервеніювати у президента міністрів д-ра Ал. Вайди-Воєводи в цій справі.

Українські парляментарні заступники обіцяли вручити на другий тиждень пропамятне письмо новому міністрові, в якому докладно засоване буде становище українців у румунській державі та їх домагання на політичному, культурному й економічному полі.

Український Правничий Зїзд у Празі.

Українське Правниче Товариство в Ч. С. Р. спільно з факультетом права і сусп. наук Українського Університету у Празі скликає на дні 4., 5. і 6. жовтня 1933 року Український Правничий Зїзд у Празі. Зїзд має виключно наукову мету і буде обіймати наукові праці на теми: а) правничі і б) соціяльно-економічні. Утворено організаційну і наукову комісію Зїзду. Головою організаційної комісії Зїзду обраний академик проф. д-р С. Дністрянський, заступниками його професори С. Шелухин і д-р О. Ейхельман; секретар орг. комісії д-р М. Шляхтиченко. Наукова комісія Зїзду складається з голови й заступників голови організаційної комісії та членів комісії — професорів: О. Мицюка, А. Андрієвського і К. Лоського. Секретар наукової комісії інж. Р. Димінський.

Організаційна комісія вже приступила до організаційної праці і запрошує всіх українців-правників як в краю, так і на еміграції які бажали би взяти у Зїзді участь з рефератами чи особисто, — надіслати до організаційної комісії Зїзду свої адреси.

Адреса: Organisační Komise Ukrajinského Pravnického Sjezdu Praze, Praha II, Stěpánská, 49/II.

Редукція приватних довгів

В Америці йде тепер акція, що має велике господарське значіння, а саме добровільна й індивідуальна редукція приватних довгів. Почин дали ню-йорські асекураційні товариства, що признали мораторію рільникам для їхніх гіпотечних задовжень. Тепер ведуться між вірителями і довжниками переговори, що мають на меті приноровити довги і платничі зобовязання до нових нижчих вартостей і доходів. Замісць чекати на девалюацію, що змінить штучне відношення між довжником і вірителем на некористь останнього, краще управильнити справу індивідуально. З огляду на цю акцію, ослабла пропаганда за інфляцією серед широких мас населення та в самих законодатних тілах.

—o—

[illegible]дня для вибору звання.

Серед гамор[illegible] буденного національно-по[illegible] й економічного життя повстала у нас нова культурно-суспільна клітина, що може мати в майбутньому поважний вплив на наші відносини.

Дня 4. лютого ц. р. засновано „Психотехнічну порадню для вибору звання“ у Львові, як виховно-наукову комісію при Головній Управі „Рідної Школи“.

Про значіння й завдання психотехнічних порадень і психотехнічних іститутів була вже в „Ділі“ згадка. У [illegible]ству таких установ покладено гасло: кожний громадянин повинен найтись на свому становищі суспільної праці, кожна людина повинна зайняти своє місце при фаховому варстаті матеріяльного чи духового виробництва відповідно до своїх фізичних і духових талантів. Невідповідний громадянин на невідповідному для нього [illegible] становищі, невідповідний робітник при [illegible] для нього варстаті праці вбиває свою [illegible]ть та шкодить собі й іншим.

До[illegible]хо-фізичні елементи людей це за[illegible] до психо[illegible]титутів. У цій праці найбільше заангажовані [illegible] виховники й учителі, лікарі, психологи, [illegible]ки й суспільні діячі. Серед н[illegible] таке ви[illegible]ене довіря до завдань психотехнічних інсти[illegible] і порадень, що в кожному 20-тисячному містечку є свій психотехнічний інститут і порадня для вибору звання. Вершок розвитку й довіря громадянства осягнув Психотехнічний [illegible] у Відні. В Австрії нині нема майже суспільного [illegible], в якому не працювалиб кваліфіковані люди, що перейшли через фільтр психофізичних і соціольогічних дослідів віденського інституту. Не меншу славу та впливи добули собі серед німецького народу гамбурський, ляйпціґський, берлінський, дрезденський і діссельдорфський психотехнічні інститути. В віденському психотехнічному інституті, що стоїть до послуг найширших кол громадянства, є крім інших і такі відділи: — військовий, поліційний, виховничий, трамвавої і залізничої служби, торговельний і господарсько-промисловий (електротехніки, шофери, фризієри, столярі, ковалі, шлюсарі, ткачі, шевці, кравці, перелетники і т. д.).

В Польщі розвивається також рух у напрямі заснування порадень для вибору звання. У Львові маємо дві порадні — польську й жидівську, а 4. лютого ц. р. прибула ще й третя — українська.

У першій нараді, що відбулася в домівці „Рідної Школи“ (вул. Мохн[illegible]цького 12), взяло участь 30 громадян. Нараду відкрила від імени Президії Головної Управи „Рідної Школи“ д-р Олена Степанів-Дашкевич промовою, яка м. і. пригадала, що сама думка основати порадню виринула не одним із засідань „Українського Технічного Товариства“ в 1930 р., а її ініціятором була інж. Степанія Чижович, за якої почином засновано теж при У. Т. Т. Психотехнічний Комітет для підготовчої роботи. Зїзд українських інжинірів, що відбувся в днях 15. і 16. травня 1932 р., прийняв у цій справі таку резолюцію: „Конгрес уважає корисним і необхідним заснувати психотехнічну порадню у Львові, та звертається до членів своїх організацій і всіх робітників на полі психотехніки піддержати активно працею згадану установу та масово вступати в її члени“. Організаційний Комітет нав'язав контакт з польською та жидівською Психотехнічними Порадними у Львові, а Психотехнічним Інститутом Масарикової Академії та Централею чсл. порадень у Празі; зібрав деякі правильники, статути і текстовий матеріял, потрібний для психотехнічних порадень. Однак з огляду на статут У. Т. Т., якого членами можуть бути тільки інжініри, рішено заснувати українську Психотехнічну Порадню, як осібну комісію при Головній Управі „Рідної Школи“. Головна управа „Рідної Школи“ за почином Організаційного Комітету влаштувала в днях 6., 7. і 8. листопада 1932 р. Психотехнічний Курс у Львові для познайомлення рідношкільного вчительства зі справою ведення індивідуальних карт. На курсі викладали Яр. Кузьмів, д-р Довбуш та О. Тарно-

вич. Психотехнічна порадня працюватиме в початках як осібна комісія при Головній Управі „Рідної Школи“; з хвилиною, коли праця порадні розвинеться так, що статут Рідної Школи буде для неї за вузький, переорганізується вона на окреме статутове товариство.

Про завдання і значіння української психотехнічної порадні говорив інж. Роман Білинський. Референт станув на становищі, що скромна в своїх початках психотехнічна порадня повинна стати зав'язком майбутнього „Українського Психотехнічного Інституту“ у Львові. Згодом такі порадні повинні повстати й у більших наших краєвих містах (як Станиславів, Перемишль, Коломия, Тернопіль, Дрогобич, Стрий і т. д.).

На перших зборах зголосило 28 громадян свій вступ у члени „Психотехнічної Порадні“; вони ухвалили: а) правильник, затверджений Президією Головної Управи „Рідної Школи“ в дні 26. жовтня 1932 р., прийняти до відома; б) встановити висоту членських датків по 50 сот. місячно.

В склад першої Управи Порадні одноголосно вибрано: а) **голова — д-р Олена Степанів-Дашкевичева;** б) члени: ред. Іван Ющишин, інж. Степанія Чижовичівна, інж. Іван Лучишин, проф. Ярослав Кузьмів; в) заступники — д-р Іван Довбуш і п. Кузикова.

На свому першому засіданні в дні 7. лютого ц. р. Управа Порадні уконституувалася в той спосіб, що вибрала заст. голови інж. Романа Білинського, секретарем інж. Івана Лучишина, скарбником д-ра Володимира Щуровського, а референтом пропаганди ред. Івана Ющишина. На томуж засіданні затвердила управа тимчасовий плян початкової діяльности „Психотехнічної Порадні“, переглянула запропонований реєстр правних членів і членів-кореспондентів та постановила заснувати негайно свою власну фахову бібліотеку.

З відчитової салі.

[illegible]во науков. викладів ім. Т. Могили. Д-р К. Кисілевський: „Історичний образ розвитку сучасного українського правопису“.

Виклад, якого заголовок міг би в інших часах цікавити тільки спеціялістів, притягнув у неділю до салі „Бесіди“ досить велику авдиторію, головно студентів. Правопис став у нас від кількох літ болячкою, головно для тих, що хотіли би приняти без застережень усі правила т. зв. академічного (харківського) правопису, що в деяких місцях [illegible] сильно зриває із галицькою традицією.

Д-р К. Кисілевський у яснім, прозорім викладі, виголошенім справді чистою літературною мовою дав короткий огляд ріжних правописних систем від найдавнішої доби. Слухачі навіть необзнайомлені із деякими фільольоґічними термінами могли довідатись про те, що таке кирилиця, гражданка, драгоманівка і коли чисто етимольоґічний правопис став фонетичним. Заголовок відчиту міг піддати думку, що прелеґент зупиниться довше на сучаснім правописі і виясни́ть, чому саме остання його редакція затверджена Народнім Комісаріятом Освіти УССР зберігла деякі графічні знаки на спомин історичної традиції, чому в одному напрямку пішла сильно за етимольоґічним принципом, у другому-ж за крайне фонетичним.

Прелеґент не згадав ні словом про сучасний стан нашого правопису, щоби не вийти поза чисто академічні рямки інформаційного реферату. Саме те, що всіх найбільше цікавило: безліч сумнівів, які виринають перед галицьким інтеліґентом, коли починає писати, залишилось поза темою.

Коротка дискусія, викликана рефератом не могла розвинутися у справжню дискусію на ак-

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 22. ЛЮТОГО 1933.

М. РУДНИЦЬКИЙ. 2)

ПРИМХИ МОВИ І ФАХОВОСТИ.

2. Авторитетний голос.

Як пояснити стільки помилок під рукою фахового фільольоґа? Ось як: можна знати граматичні правила, мати багатотисячний реєстр слів і зворотів із ріжних письменників, а самому розбивати собі голову об ріжні камяні правила. Проф. Огієнко даремне покликується на свою довголітню фільольоґічну працю. Коли в 1918 р. я мав нагоду слухати його на засіданнях історико-фільольоґічного факультету у Київі, чув, як його язик змагається із малоросійщиною; коли-ж з-під довголітніх впливів російської школи перейшов він під новий вплив польської мови, то й досі не всилі дати собі з нею ради.

Не хочу цим сказати, що мова проф. О. погана, але вона часто кульгає; там, де кінчиться межа примітивного граматичного речення і починається складніша синтакса, виходить інколи кумедна канцелярщина: „Так само робить і наша українська мова, — вона переймає чуже слово з його вимовою, але роду надає йому того, який по його закінченні мусить бути по законах нашої мови“ („Український Стилістичний Словник“, ст. 484).

Це не тільки малоросійщина, але і своєрідна наукова тарабарщина. Ані українська ані ніяка інша мова не переймає чужих слів із їхньою вимовою, а вимовляє їх згідно зі своєрідними власними законами; нпр. усі французькі слова з носовими звуками ми вимовляємо так, якби ми носа не мали; часопис „**Temps**“ стає у нас поневолі безбарвним „Тан“, **sentiment** із двома носовими звуками виходить приблизно як пишеться: сентимент, англ. „трамвай“ теж так.

У 2-ім ч. „Рідної Мови“ вичитуємо таку ревеляцію: „Тільки треба памятати, що українізований „інженір“ буде мати **-ір** лише в закритім складі: інженір, інженірський, але в відкритім позостанеться **е**: інженера, інженерові, інженером (як піч — печі, Петрів, Петрова). За англійським: -нір, ніра!“

Цей зукраїнізований „інженір“, що відміняється на зразок української печі, характеризує всю фільольоґічну фаховість проф. О. Проф. О. став викладати українську мову наслідком тої самої революційної примхи, яка і мені у київському університеті дозволила викладати фільософію, коли я щойно починав її вчитись. А що проф. О. признає тільки признані авторитети, то покличусь на думку акад. Ст. Смаль-Стоцького, що у 2-ій книзі „України“ дав широку оцінку великої книжки проф-а О-а „Нариси з історії української мови*“, до якої проф. О. не перестає відсилати своїх читачів, для „розяснення“ деяких питань.

Ось як починається рецензія:

„Нерадо беруся до оцінки цієї праці. Але-ж бо і мовчати годі, щоб тим не викликати враження, що qui tacet, consentire videtur. Цей обовязок накладає на мене ще і честь українїстики... Бо Нариси з історії української мови це тільки шумний заголовок. Власне-ж має це бути Система українського правопису. Але вкінці це і не система, а тільки популярно-науковий курс з історичним освітленням. Система!? Ані сліду тут того, що загально під цим словом в науці розуміють. Науковий курс? В чім тут наука? З добутками дотеперішніх наукових дослідів нічого цей курс не має спільного, він із ними не рахується. А своїх власних поглядів проф. Огієнко не старається навіть якнебудь науково підперти, він їх викладає так, неначе-б то були загально визнавані правди. Історичне освітлення здебільшого показує лиш **незнання історії української мови.** На доказ того вкажу тільки на грубі помилки“.

Після цього приходять 52 (!) параграфи тих помилок, а серед них наш учений граматик, якого чейже ніхто не підозріватиме у публіцистичній злобі, розсіває такі рефлексії: „З такої балаканини одна річ ясна: проф. Огієнко не знає фонетики ні української ні інших словянських мов...“ „Пр. О. замість вияснення вносить тільки баламуцтво своїми безпідставними узагальненнями...“ „Це називається у пр. Огієнка наука, наукове міцне обґрунтування! А ми за таке наукове міцне обґрунтування мусимо перед світом соромитися“. Свою довгу рецензію кінчить акад. Смаль-Стоцький так: „Але ми показали, що ці нариси і наукової вартости не мають. Щоб писати нариси з історії української мови, треба таки хоч азбуку граматичну знати, бо інакше вийде з того праця, що стане документом ненауковости нашої науки“.

Наводити такі слова прикро, болюче, навіть ніяково, але коли чуєш із уст фахового фільольоґа такий дивогляд: „інженір“, але „інженера“, як „піч — печі“ — аж гаряче стає від тої печі, від якої проф. О. навчився танцювати такої румби!

Ось іще два дивогляди із іншої бочки — правописної. У 2-ім ч. „Рідної Мови“ находимо два такі прізвища: „Ільїнський“, „Вайян“. Ми можемо дуже шанувати авторитет московського фільольоґа Ілінського і проф. О. може на цей раз відсилати нас до правил харківського правопису, який дає зразки такої правописної штудерації у писанні назв. Проф. О., що видає свій журнал, здебільша для галичан, повинен би як фільольоґ розуміти, чому всі ті, що не пишуть чужих слів за російським правописом, не всилі збагнути, як можна після „ь“ (мягкого знаку) класти „ї“ і після „й“ — я“!

Це з погляду дотеперішньої системи наших знаків подобає на неграмотність або стає справжньою революцією. А коли це революція, то треба спершу пояснити, чому „Ільїнський“ або „Вайян“ має краще передавати оригінальні звуки чужої мови, ніж транскрипція „Ілінський“ і „Ваян“.

(Докінчення буде).

*) „Система українського правопису, популярно-науковий курс з історичним освітленням“.

туальну правописну тему тому, що статут Т-ва викладів ім. П. Могили не дозволяв — як заявив голова цього Т-ва — виходити поза інформаційні відчити та запити, звернені до прелеґентів.

Нова установа.

Установчі збори шевської кооперативи „Дерма" у Львові.

В неділю 5. II. ц. р. відбулися у Львові в домівці Кружка „Рідної Школи" на Личакові установчі збори української шевської кооперативи „Дерма" при участи 40 осіб. Збори отворив голова ініціятивного гуртка п. Петро Ціхановський, який привитав зібраних і делегата РСУК дир. Филиповича та представника „Міщанського Брацтва" п. Івана Мацейовського. Опісля представив підготовчі праці для оснування власної шевської кооперативи, яка, гуртуючи всіх українських майстрів і челядників у Львові, давала б працю своїм членам і наладнала продажу випродукованого товару.

Збори вибрали своїм предсідником п. Івана Петровича, секретарем п. І. Мацейовського. Опісля виголосив обширний реферат про вагу нової кооперативи дир. Филипович, при чому пояснив теж важніші постанови статуту. Короткий реферат про завдання шевської кооперативи у Львові виголосив ще п. Юськевич. У дискусії над обома рефератами промовляли пп.: Ціхановський, Станкевич, Вишинський, Ердейчук, Шевчук, Ярема й ін.

Опісля зібрані затвердили статут кооперативи „Дерма" та ухвалили висоту уділу в сумі 50 зол. з подвійною порукою і 5 зол. вписового.

З черги Збори вибрали на внесення комісії матки надзірну раду й управу кооперативи. До надзірної ради увійшли: Волод. Юськевич — голова, Іван Петрович — заст. голови, Йосиф Ковак, Василь Кисіль, Петро Станкевич (секр.), Григорій Партика, Конкольський. До управи: Ілля Ярема — справник, Петро Ціхановський — скарбник, Дмитро Ердейчук — книговодець; заступники: Петро Кузь, Антін Леськів.

При кінці зібрані ухвалили збирати енергійно уділи і вписове. Досі підписало деклярації 25 членів, уділи зложило 15 членів. У найближчому часі кооператива приступає до отворення власної крамниці із взуттям у Львові.

З життя наших установ.

Загальні збори „Католицького Т-ва українських дівчат ім. св. Йосифа".

Дня 5. лютого ц. р. відбулися у Львові Загальні Збори „Католицького Товариства дівчат ім. св. Йосифа" в власній салі будинку Т-ва при вул. Руській ч. 10. У зборах взяла участь більша частина членкинь із заг. числа 240.

Відкрив Збори та виголосив промову про вагу організації голова Т-ва о. ігумен Лучинський ЧСВВ. Секретарка т-ва п. Яновичівна здала звіт із діяльности Т-ва від вересня м. р. дотепер. Т-во має 240 членкинь, головно дівчат — домашніх слуг. За гроші з імпрез, вкладок і позичок (членки позичили 7 тисяч долярів безпроцентово) купило Т-во 2-поверховий дім при вул. Руській 10. У цьому домі пять кімнат визначено на приют для безробітних членкинь. У партері уладили велику салю на збори та сходини. Т-во веде теж дешеву кухню для бідніших верств і безробітних та чайню. Обіди коштують від 40 сот. угору. При Т-ві є вілнедавна приватна пральня. В салі Т-ва відбуваються часто аматорські вистави, забави, чайні вечорі, відчити, курси для неграмотних і т. д. При Т-ві істнує секція „Скора Поміч", яка дає грошеві допомоги тим членкиням, що попадуть у біду. Впродовж року Т-во сплатило вже ок. 600 долярів позички, затягненої у членкинь на купно власного дому і дальше ту позичку сплачує. Як додатнє явище треба підчеркнути, що всі членкині платять до Т-ва вкладки дуже правильно.

Після ухвалення абсолюторії Збори вибрали новий виділ Т-ва, до якого увійшли: Марія Роса, Катря Климчаківна, Ева Олексишівна, Анна Шеремета, Анна Мельник, Анна Шм[illegible] і Параскевія Карпевич.

ЖІНКА БУВШ. ЦІСАРЯ ВІЛЬГЕЛЬМА В БЕРЛІНІ.

До Берліна приїхала з Дорну кн. Герміна, жінка бувш. цісаря Вільгельма. З нею приїхав секретар Вільгельма. Урядовий комунікат каже, що кн. Герміна приїхала, щоби взяти участь у засіданні одної добродійної організації. Кажуть, що кн. Герміна хоче при тій нагоді нав'язати взаємини з Гітлером і нац.-соц. організаціями. Представників тих організацій запросить на чай і тоді радитимуть над спільною поворотy Гогенцоллернів на престіл.

Що чувати в Німеччині.

НАМІРИ НІМЕЦЬКОГО УРЯДУ.

Німецько-національні політики висловлювалися на передвиборчих вічах минулої неділі про наміри теперішнього німецького уряду. Д-р Оберфорен, голова німецько-національної фракції в райхстагу, сказав між іншим: Якнебудь випадуть вибори, теперішній уряд останеться. Коли добудемо парляментарну більшість, не будемо бавитися в парляментаризм, а вийде закон про уповноваження для уряду. Райхстаґ відошлеться на два або три роки до дому.

Німецько-національний посол д-р Ляндт говорив у Мінхені: Якби проурядові партії навіть не здобули при виборах більшости, можна мати до уряду довіря, що він виконає своє завдання. Прийде до конституційного конфлікту, однак уряд на всякий випадок піде своїм шляхом, хочби навіть всупереч постановам конституції.

В Есені д-р Ґебельс, начальник пропаґандового бюра націонал-соціялістів заявив, що націонал-соціялісти не випустять більше зі своїх рук влади. Тепер зачинається вперше від 1918 р. справжня відбудова. Хто їй противиться, буде розторощений.

Міністер внутрішніх справ д-р Фрік у своїй промові в Берліні висловив надію, що вибори 5. березня дадуть урядові більшість, але якби й цього не було, уряд не уступить і виконає своє діло. Ворогів треба зробити нешкідливими, а за зраду буде кара смерти. Уряд бажає собі, щоби вибори дали йому леґітимацію для всіх важних розпорядків, що мусять появитися в найближчому часі.

Премієр Гітлер виголосив у Кільонії промову, в якій заявив, що бореться вправді за парляментарну більшість в райхстагу, однак приготований опертися тільки на меншості.

ОПОЗИЦІЯ ГОТОВИТЬСЯ ОБНЯТИ ВЛАДУ.

БЕРЛІН, 20. II. ПАТ. У берлінському Люстґартені відбувся конгрес республиканського Райхсбанеру, на якому промовляв теж його провідник Гельтерман, атакуючи теперішній уряд. Він заповів, що робітничі маси і злучене з ними міщанство не дасться застрашити й дальше буде готовитися до обняття влади в свої руки.

КРІВАВА МІЖПАРТІЙНА БОРОТЬБА.

БЕРЛІН, 20. II. ПАТ. В Берліні і на провінції прийшло минулої неділі до численних сутичок між гітлерівцями і членами республиканського Райхсбанеру. Крівава була бійка у Бреславі та Вупертаді, де було ранених кількадесять осіб. У Каменці гітлерівці закололи ножами одного противника.

Купільна місцевість Дабера в Мекленбурґі була видовищем гострої стрілянини між райхсбанерівцями, комуністами й гітлерівськими штурмовими відділами. Два гітлерівці тяжко ранені. Один з учасників бійки вмер у шпиталі.

Біля Ерфурту билися робітники з ріжних організацій, причому одного вбито.

ПРИПИНИЛИ 600 ЧАСОПИСІВ.

Пруський комісарський уряд припинив, як відомо, всю центрову пресу на три дні. Заборона торкається біля 600 часописів, що помістили відозву католицьких організацій, спрямовану проти теперішнього уряду.

БАВАРІЯ ПРОТИ ПРУСЬКОЇ ГЕГЕМОНІЇ.

БЕРЛІН, 20. II. ПАТ. Промовляючи на вибочому вічу в Амберті (Палятинат), премієр баварського уряду Гельд заявив, що буде згідно з конституцією боронити до останньої каплі крови самостійности Баварії, навіть тоді, якби вжито проти неї сили. Якщо схочуть накинути нам правицевий уряд, заявив Гельд, і покликати короля, ми на це не згодимося. Баварія не прийме ніколи пруського князя королем.

Великий успіх опери „Мазепа" в Ню Йорку.

В суботу 4. лютого вечором відбулась у Ню Йорку вистава опери „Мазепа" славного композитора Петра Чайковського. Це була перша вистава цієї опери в Америці. Виставив її Український Мистецький Театр з Філядельфії в українській мові, з деякими дрібними змінами в тексті. Ролі були обсаджені найкращими силами. Співали Талія Сабанієва, Олена Боссінґер, Іван Великанів, Мих. Швець, А. Черкаський, М. Гребенецький, М. Дідович. Грала велика орхестра під проводом українського композитора Павла Углицького. Також виступав великий хор і балет. Ціла опера пройшла з великим мистецьким успіхом. Це вперше українці в Америці поставили велику оперу. На 4.000 місць у салі „Мекка Темпел" майже всі були заповнені. Лише трохи дорожчих місць було порожних. Прийшла переважно українська публика; було трохи росіян і також американської публики. Великі нюйорські щоденники переповіли в довших звітах історичний підклад опери „Мазепа", так, як це подавало лібретто, видруковане в англ. мові. Про мистецьку сторону вистави всі щоденники висловлювалися з найбільшими похвалами.

Лугова нарада у Львові.

В середу 15. лютого 1933 р. відбулася нарада провідників „Лугів", істнуючих на давніх статутах, як також „Лугів", основаних уже на нових статутах. На нараду зіхалися представники „Лугів" львівського, бобрецького, городецького і жовківського повіту в числі 76 людей. По рефераті й дискусії ухвалено одноголосно, при стриманню від голосування представників одного „Лугу", такі резолюції:

1) Зібрані представники „Лугів" львівського бобрецького, городецького і жовківського повіту, ознайомившись зі станом „Лугової" організації і напрямними праці „Лугового" проводу, редакції „Вісти з Лугу" і „Великого Лугу", висловлюють Луговому проводові повне довіря щодо ведення Лугової організації.

2) Взивають всі Лугові Товариства, істнуючі на давніх і нових статутах, щоби так як дотепер, так і на дальше дисципліновано виконували всі розпорядження Лугового проводу.

3) Закликають Луговиків у цих місцевостях, де „Луги" розвязані, як також усе громадянство, щоби основували Лугові товариства.

4) Нарада осуджує ті часописи, які виступили проти Лугової організації.

Провідники „Лугів", відспівавши Луговий гимн, розіхалися домів з сильною постановою всупереч усяким аґітаціям проти Лугової організації та її проводу — вести якнайінтенсивнішу працю.

З листів до Редакції.

Одно вияснення.

Польський ілюстрований часопис „Кіно" помістив у ч. 8. з дня 19. II. 1933 (яке я саме одержав) інтервю зі мною свого кореспондента, в котрім м. ін. сказано, що я є „з походження поляк зі Східної Малопольщі". — Заявляю для інформації нашого громадянства, що я ніколи не дав причини до подібного висказу, тому, що я все почував себе українцем та не стидався ніколи за свою націю.

Як незалежний фільмовий продуцент я працюю теж з польською фільмовою продукцією та був як знавець відносин у фільмовій бранжі в Польщі саме уповноважений чехословацьким міністерством торгу для ведення переговорів з польськими урядовими міродатними чинниками у справі заключення чесько-польської фільмової угоди.

Як відомо, я приготовляю рівнож фільму світового формату з життя наших гуцулів на Підкарпатті.

Д-р Роман Мішкевич.

Брно.

ДО НИНІШНЬОГО ЧИСЛА ДОЛУЧУЄМО СКЛАДАНКИ П. К. О., ЯКИМИ ПРОСИМО НАДСИЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ.

ПЕРЕДПЛАТА НА БЕРЕЗЕНЬ

5·— ЗОЛ.

Зі сойму.

ВАРШАВА, 20. II. ПАТ. У понеділок сойм радив над урядовим проектом закону про академічні школи. На засіданні був м. ін. міністр віроісповідання й освіти Єнджеєвич і віцеміністр о. Жонголович.

Пос. Макарушка жалівся, що поправку Укр. Клюбу в справі українського університету відкинула освітня комісія. Далі критикував політику міністра освіти у відношенні до української молоді та заявився проти урядового проекту закону.

ЦЕРКОВНЕ ЗОЛОТО ДЛЯ НАЦ. ОБОРОНИ.

АСУНЦІОН, 20. II. ПАТ. Архиепископ Парагваю Мон Богарен приказав своїм підчиненим, щоби все золото, яке є в церковних скарбах, віддали комітетові нац. оборони для потреб армії.

ПРОДАЮТЬ ЦІСАРСЬКІ СКАРБИ.

НЮЙОРК, 20. II. ПАТ. Преса повідомляє з Пекіну, що величезні скарби бувш. китайської династії, оцінені на 20 міл. долярів, перевезли до Шангаю та Нанкіну. Там їх продадуть представникам Форда та Рокефелера. Між тими скарбами є дороцінні різьби, порцеляни, образи і т. п.

МУСОЛІНІ ДО ГІТЛЄРА.

Муж довіря Мусолінія сен. Мальтіні приїхав до Берліна, щоби зложити Гітлерові бажання з нагоди обняття влади.

ОБЛЯГАЛИ КОРОЛЕВУ.

„Дейли Мейл" повідомляє, що підчас відомих заворушень у Букарешті облягли були королеву-матір у спальному вагоні на двірці. Королева-мати хотіла вговорити сина, щоби зрікся престола. Король Карло сказав, що довіряє армії, а на всякий випадок має літак, готов до відізду. Ним перелетів би до Болгарії за 14 хв.

Бувша жінка короля Карла, Люпеску (про яку були поголоски, що її застрілили в Букарешті), приїхала несподівано до Парижа. Вислав її туди король Карло, щоби не стрінуло її яке нещастя підчас заворушень у Румунії.

ЖИВЦЕМ ЗАСИПАНІ.

ГРЕНАДА, 20. II. ПАТ. Підчас теренових робіт біля Сальтос де Ізбор усунулася на робітників частина гори, яку підмили довготревалі дощі. Около 1500 людей працює, щоби видобути живцем засипаних. Досі відкопали 6 трупів.

ЖІНКАМ У ШТАНАХ НЕ ВІЛЬНО ХОДИТИ.

Епископ Бергамо заборонив жінкам увіходити до церкви в лещатарських штанах.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 744-?

— **Д-р Миронович Антін орд. у внутрішніх недугах Львів, вул. Жовківська 64, ч. тел. 52·05. Лічення кварцовою лямпою.** 1124 20-?

— **Михайло Голинський у Дон Карльосі.** В найближчих днях виставлять на сцені великого міського театру оперу Вердія, на пять дій, п. н. „Дон Карльос". Постановку опери підготовляє головний режисер віденської державної опери д-р Валлерштайн. Диригувати буде п. А. Должицький. Титулову партію Дон Карльоса буде співати артист **Михайло Голинський.** В інших партіях виступлять Плятівна, Гупертова, Ужейко, Плонський, Мартіні, Романовський, Зубик та інші. Вистава цієї опери буде без сумніву найкращою в цьому оперовому сезоні.

— **Піврічні пописи елевів Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові** відбудуться в четвер 23. ц. м. (середні і вищі роки фортепянових кляс), в суботу 25. ц. м. (нижчі і середні роки мішаних кляс) і в понеділок 27. ц.м. (середні і вищі роки мішаних кляс)), усі три в малій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка вул. Шашкевича ч. 5, III. п. в год. 6-тій веч. Вступ вільний, лише програми по 50 сот.

— **Виклад про Україну.** Проф. К. Маєр мав 17. ц. м. в університеті в Мінстері виклад на тему: „Політичне й культурне життя України". Виклад був гарний і зробив враження на слухачах, яких було понад сто.

— **Польські студенти між собою.** В другім домі техніків у Львові були в неділю збори кружка т-ва людової школи, на яких переважали вшехполяки. Коли гурток т. зв. демократичної молоді покинув демонстраційно салю, на коридорі напали на них вшехполяки і побили. Студента Пузевича затягли до темної кімнати та побили до безтями. Мусіли кликати аж ратункову станцію, яка відставила його до дому.

— **Обікрали ювилерський склеп.** Якісь фахівці від вломy добулися до ювилерського склепу Б. Грінберга при вул. Сикстуській у Львові, розбили огнетревалу касу й забрали сховані там бриляити, золото, годинники та інші цінні річи загальної вартости 50.000 зол. До склепу добулися крізь сусідний склеп грамофонів і користаючи, що склеп був у неділю замкнений, провели там довший час, бо вибирали тільки найцінніші річи.

— **Віче з перешкодами.** В салі польського Сокола у Львові скликали минулої неділі вшехполяки віче, на якому промовляли сен. Гломбінський і пос. Римар. В часі нарад вдерлася до салі бебістична боївка й викликувала заколот, наслідком чого прийшло до бійки. Вибили притім шиби в салі.

— **Смерть у лісі.** Господар із села Попівці пов. Перемишль, Федьо Благута вибрався фірою до ліса по дерево. Коли на другий день не вернувся до дому, родина пішла за ним шукати. В лісі найшли тільки труп Федя. Поліція веде доходження, щоб устійнити причину смерти.

— **Пострілив чоловіка.** Гаєвий Мих. Стацишин стрінув у лісі біля Винник під Львовом Йосифа Ольшанського, що крав дерево. Коли Ольшанський почав утікати, гаєвий стрілив і ранив його в обі ноги. Раненого відвезли до львівського шпиталю.

— **За присвоєння кваций.** Апеляційний суд у Варшаві розглядав справу львівського адвоката д-ра Генрика Авіна, засудженого за присвоєння кавцій. Авін зачав видавати газету „Оборона", що мала боронити покривджених. А що потрібних грошей не мав, заангажував службовців з кавціями, які присвоїв собі. Крім того продав машину до писання, позичену від фірми на пробу Окружний суд засудив Авіна на два роки вязниці, апеляційний суд зменшив ту кару до половини.

— **Вільно привозить кукурудзу з Румунії.** Торговельно-промислова палата повідомляє, що на місяць лютий ц. р. устійнено контингент на привіз кукурузи з Румунії. При цьому зазначує згадана палата, що запотребування на привіз кінського зуба на насіння можуть також узяти під увагу з цього контингенту. Подання треба вносити негайно.

— **Замовлена катастрофа.** Виленський купець Б. заасекурувався перед кількома місяцями в однім товаристві у Варшаві від випадку на 150.000 зол. Недавно надпіла до асекураційного товариства депеша з Вильна, що купець Б. впав жертвою нещасливого випадку. Придавила його фіра з деревом. Потовченого купця перевезли до шпиталю, де він перележав кілька тижнів. Наслідком того товариство виплатило йому 80 тисяч зол. Тепер виявилося, що сталося ошуканство, бо купець підплатив фірмана, щоби спричинив нарочно нещасливу пригоду. Справа опинилася в суді.

— **Цікавий рід обезпечень** завели цього року деякі праські асекураційні товариства. Люди можуть обезпечатися на випадок дощу в часі їх відпустки. Сума, на яку хтось обезпечився, буде виплачена, якщо в часі відпустки буде три або більше дощевих днів. Це обезпечення повитали з великим вдоволенням особливо урядовці, що вибираються в літі на село, де на випадок негоди мусять нудитися. Практикується воно вже віддавна в Англії.

— **Величезний грабунок** доконано в місті Сакраменто (Каліфорнія). Біля почтового уряду задержався вполудне самохід з трьома пасажирами. Були це грабіжники, що чекали, аж почтовий урядовець вийде з мішком грошей, який почта має зложити в державному банку. Коли показався урядовець, грабіжники кинулися на нього, звалили на землю, вирвали йому мішок з грішми і втікли самоходом у невідомому напрямі. В мішку була готівка на 320 тисяч долярів.

— **Корабельна катастрофа.** Англійський пароплав Монтрозе, містоти 16 тисяч тон, що їхав з Канади до Ліверпулю, затонув у заливі Мерзей. Всіх пасажирів, числом 186 осіб, урятовано. — На Середземному Морі французький вітрильник Ли Геляр зударився з еспаським пароплавом Уго-Меді і затонув. Залога врятувалася.

— **Боксери спалили церкву.** В Сан Франціско згоріла церква св. Павла і чотири сусідні доми, при чому кілька осіб тяжко попеклося. Слідство викрило, що пожежа була ділом місцевого боксерського союзу, якому наразився парох цієї церкви.

— **Вже не буде Везувія.** Прихильники Мусолінія роблять старання, щоби вулькан Везувій переіменувати на Монте Мусоліні.

— **Поїзд наїхав на спортовців.** Поспішний поїзд Берлін-Бреслав наїхав біля Гльоґаву на авто, яке везло спортовців на змагання копаного мяча. Два спортовці померли наслідком ран, а авто розбилося.

— **Проти грипи**, простуди можна вживати таблєтки Тоґаль. Тоґаль усуває часто хоробливі обяви. Нешкідливий для серця, шлунка та інших органів. Спробуйте і переконаєтеся самі, але домагайтеся у власному інтересі лише оригінальних таблєток Тоґаль. Можна дістати у всіх аптиках.

— **Поступ у виробі бібулок.** Поступ у ділянці виробу папіросової бібулки в останніх часах незвичайний. Не здаємо собі навіть справи, скільки у такій бібулці скривається ріжних продуктів, що постійно зміняються, стають щораз кращої якости, хоча зовнішній вигляд бібулки той сам. Спочатку вживали бібулку самогасну себто таку, що як курець відкладав папіросу, то вона сама гасла. Ця бібулка пішла походом по всій Европі щойно, коли прийшла бібулка самоспальна, настав переворот. Самоспальна бібулка була здоровіша та смачніша і хутко завоювала всю Західну Европу. Тепер у нас можна тільки подекуди найти гільзи з самогасної бібулки, тоді як майже все населення, головно кола, що дбають за своє здоровля, уживають самоспальної бібулки. З ріжних відмін фабрикованої у себе самоспальної бібулки відома фірма Гербево (Герлічка, Белдовський, Волошинський) виробляє популярні марки: Морвітан, Бонтон, Маіс і ін., а для прихильників самогасної бібулки найкращі у своїм роді гільзи Філіґран і Антінікотин.

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС": *„Спів, цілунок, дівчина"*.

Весела фільма з добрими пісеньками, настроєвими та комічними сценами. Кілька сцен переданих в оригінальнім німецькім тексті дають привід до такого сміху між авдиторією, що не чути розмов між дієвими особами звукової фільми. Ґустав Фреліх, що грає головну ролю, відомий із деяких трагічних фільмових пєс, не менше симпатичний, коли сміється.

✠ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Сидонія з Подлуських Шумило, жінка о. Михаїла пароха в Ричигові, принявши Найсв. Тайни померла по довгій і важкій недузі дня 16. ц. м. в 70 році життя. Похорони відбулися дня 18. ц. м. в Ричигові. В. І. П. 1449

Дописи.

РОГАТИНЩИНА.

Історія одної бібліотечної печатки. При основній ревізії 12. листопада 1932 р. у приватній бібліотеці (що обіймає понад 10 тисяч томів) студ. Я. Онуфрика в Пукові, рогат. пов., забрали були 10 белетристичних книжок і печатку бібліотеки через те, що крім напису на ній „Бібліотека Я. Онуфрика в Пукові" є на середині печатки тризуб. Поліція мотивувала конфіскату печатки тим, що уміщений на середині печатки тризуб є заборонений. (Печатка зроблена 1922 р.). Забрані книжки поліція на другий день звернула. Не звернула тільки печатки і книжки „Син України". Аж 6. ц. м. прийшла печатка з повітової команди поліції до громади Пуків із дорученням звернути її адресатові. Отже по 3 місяцях вернула печатка додому. Однак „Син України" помандрував аж до Березви, де мандрували вже кілька разів книжки цієї бібліотеки, за які по кількох місяцях доверта ли звичайно всі вповні додому.

СТРИЙ.

Роковини бою під Крутами. „Безумпе" — як ми читали на афіші — геройство 300 українських студентів, що впали в нерівнім бою під Крутами на Чернигівщині, відсвяткувало стрийське студентство в минулу суботу в формі концерту. Вечір розпочав хор, а опісля виголосив промову преліґент зі Львова п. Яків. Декламаційний спосіб виголошення реферату занив усю увагу публики (з уваги на форму). Через те велика часть дійсно цікавого змісту не дійшла до свідомости слухачів. А шкода. Концертова часть того концерту складалася з чотирьох українських хорів, одного чеського (Сметана „Слава героям") й одного російського походження („Сміло, други") під батутою п. Пасіки; сольового співу (3 пісні) п. Петріни Славка в супроводі фортепяну п. Котовичівної Наталії та фортепянового соля (В. Гофора Етюда А-дур), виконаного п. Савицьким сином. Поміж концертові точки вставлено інсценізації творів Тичини „Мати", Стефаника „Сини" і хореографічний образ „Марш Валькірій" укладу п. Петріни Ромвна. Всі точки виконані були без вимку дбайливо і зовсім удачно. Публика приймала продукції горячо. Шкода лише, що програми не уложено виключно з українських творів.

б. п.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 20 II 1933 р. за масло експортове та десерове пріма 2·30 зол., за літру молока 15—17 сот., літру сметани 0·70 зол., копу яєць 4·60—4·80 зол.

СПОРТ.

ГАРКАВЕНКО — МИСТЦЕМ АЛЬЗАЦІЇ ТА ЛЬОТАРИНГІЇ

ШТРАСБУРҐ, 20. II. ПАТ. У міжнародніх дужаннях, що відбулися в Штрасбурзі за мистецтво Альзації та Льотаринґії, перше місце й титул мистця здобув український змагун Гаркавенко.

МІЖКЛЮБОВІ ЗМАГАННЯ У СКОКАХ.

В доповненні попереднього звіту подаємо вислідм обчислень судейської комісії: 1) Мартинович Орест, УССК, скоки 10.5, 11.5, 11.5, нота 247.0; 2) Лопаца Омелян, КЛК, скоки 10.5, 11.5, 11.5, нота 229.8; 3) Богданів, Ворохта, скоки 13, 13.5 13.5, нота 219.1; 4) Маруняк Вол., Сокіл — Коломия, скоки 11, 12, 12.5, нота 219.1; 4) Маруняк Вол., Со- Плай, скоки 11, 12, 12.5, нота 219.1; 5) Сліпко — Коломия, скоки 10, 11, 11, нота 203.4; 6) Пелюшак Волод., УСС, скоки 20.5, 12, 11.5, нота 202.6; 6) Пелюшак II., Сокіл — Клепарів, скоки 12, 15.5, 16, нота 202. Найгарніший і найдовший скок виконав юніор Пелюшак одначе з упадком. Найкращий стиль виказали Мочерняк Гриць (КЛК, Ворохта) і Яр. Рожанковський (КЛК, Львів), одначе не знаючи добре скочні, всі скоки мали з упадком. Назагал змагуни виказали, що ще не доросли до такої скочні, бо крім трьох, ніхто не відбивався як слід. На скочні, на якій виконують двапятьпятьметрові скоки, наші змагуни скакали ледви на 15 метрів. Усіх учасників 11.

КРАЄВІ ЛЕЩАТАРСЬКІ ЗМАГАННЯ.

В групі мущин стартувало 45 змагунів, до мети прийшло 29. У першій класі групи мущин: 1) Врецьона Волод., КЛК, 1:14.04; 2) Сліпко Волод., УССК, 1:16.20; 3) Полотнюк Е., УССК, 1:17.29; 4) Гнатейко З., УССК 1:16.35; 5) Гладкий Яр., УССК, 1:18.58; 6) Сенчина В., УССК, 1:19.28. У другій класі: 1) Шимів Юрко, КЛК Славсько, 1:17.58 (в загальній пунктації 4);2) Рак Роман, УССК, 1:20.16; 3) Попель Ярема, УССК 1:23.34; 4) Кіфа Д., КЛК, Космач, 1:24.22; 5) Попапа О., КЛК, Ворохта 1:25.31; 6) Шухевич Юрій УССК, 1:26:36

У групі сеніорів І. місце осягнув інж. Евген Лапчак, КЛК, 1:39.34.

У першій класі групи жінок: 1) Нуна Говиковичь-Рожанковська, КЛК, 0:51.05; 2) Федак Д., УССК, 1:01.04; 3) Дмоховська Д., УССК, 1:02.15. У другій класі: 1) мгр. Біленька Д., УССК, 0:57.01 (в загальній друга); 2) Свенціцька В., УССК, 1:03.22; 3) Шухевич І., УУССК, 1:04.25 Жінок ставало до бігу 11.

У групі юніорів стартувало 3 змагунів І. місце осягнув Богданів, Плай, 0.47.

МІЖКЛЮБОВІ ЗМАГАННЯ У СЛАВСЬКУ.

Карпатський Лещатарський Клюб організує у Славську дня 26. II. міжклюбові змагання у скоках і слідовому бігу для мущин і жінок.

СПОРТ ЗА ГРАНИЦЕЮ.

Відень. Змагання за чашу.

Австрія—Рапід 6:4 (3:2), ВАЦ—Адміра 5:2 (2:0), Гакоаг—Лібертас 1:0 (0:0 Вакер—Вайсе Ельф 6:4 (4:0).

Прага: Спарта—Богеміянс 2:2, Славія—Вікторія Жіжков 1:1.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 21. II. год. 7.30 веч. „Цезар і Клеопатра" комедія Берн. Шова (премієра).

Середа, 12. II. год. 7.30 веч. „Богема" оп. Пучінія (виступ Ог. Казавек', Марії Сокіл).

Театр Ріжнородностей.

Вівторок, 21. II. год. 7.30 веч. „Мадмуазель".

Середа, 22. II. год. 7.30 веч. „Мадмуазель".

Кіна.

АДРІЯ: „Дім ч. 13" (І. „Тайна вязничної келії" II. „Любка смерти"), додаток: „Трубач Слім у Парижі".

АПОЛЬО: „Ромео та Юльця".

АТЛЯНТІК: „Арівва" (на осн. Кльода Авета).

КАСІНО: „Чемп" (із Волесом Бері).

КОЛІСЕЙ: „На паризькому цирці", ревія „Ах, ті циганки!"

КОПЕРНИК: „Чорний капітан" (Джон Берімур).

МАРУСЕНЬКА: „Чорний капітан" (Дж. Берімур).

МІРАЖ: „Вулькан сміху" (Гарольд Льойд).

ОАЗА: „Вогнище" й ревія.

ПАЛЯС: „Спів, цілунок, дівчина"

ПАН: „Зунгу".

ПАСАЖ: „4 утікачі" (Том Мікс).

ПРОМІНЬ: „Маґаду".

СТИЛЕВЕ: „Опир Парижа" й ревія „Чи ти мене кохаєш?"

УТІХА: „Плян В", ревія „Коли жінка червоніється".

ХИМЕРА: „Теодозія із Севастополю".

Закордонне радіо.

Вівторок, 21. лютого 1933.

Кенігсберг (217,1) 19.15 Рода-Рода, авт. читання, **Барі** (269,4) 20.35 Опера, **Міляно** (331,4) 20.30 Оперетка, **Гельсінгфорс** (368,1) 17.00 Гармонія, 18.15, 18.40 Спів, **Рим** (441,2) 13.00 Орхестра, 20.45 „Ля Чіта Роза" оп. Льомбарда й Ранцата. **Відень** (518,1) 11.30 Квартет, 19.35 Концерт, 20.55 „Ім Зіден дер Донав", „Дер Гешайн фон Шемберін" др. Рода-Рода, **Будапешт** (550,5) 19.30 „Ле Шем'но" оп. Леру, **Харків** (937,5) 10.00, 13.15, 15.15, 18.40 Концерт, 16.30 Музика, рецитації, 24.00 Звуковики, **Москва** (1000) 17.25 „Мадам Батерфляй" оп. Пучінія.

Середа, 22. лютого 1933.

Братислава (279,1) 12.30 Концерт, **Штутгарт** (360,6) 20.15 Симфонія Ц-дур Р. Вагнера, **Букарешт** (394,2) 20.30 Спів, **Рим** (441,2) 13.00 Орхестра, 17.30 Концерт, 20.45 Опера, **Прага** (488,6) 20.10 „Міcca Солемніс" Бетовена, **Відень** (518,1) 15.20 Солісти, **Мінхен** (532,9) 21.20 „Ді люстіґен Музікантен" оп. Календерга. **Ленінград** (857,1) 20.00 Нар. пісні, танці, **Харків** (937,5) 10.00, 13.15, 15.15, 16.30, 18.40 Концерт, 18.00 Мист. трансм., **Москва** (1000) 17.25 „Льогенгрін" оп. Вагнера (Досв. 720 м.).

Львівське радіо.

Вівторок, 21. лютого 1933.

12.10, 16.15 Грамофон, 13.20 Метеорол. комунікат, 15.10 Експорт. комунікат, 15.15 Господарський комунікат, 15.35 Грамофон, Збіжева біржа. Сільва рерум, 16.00 Радіо дітям, 16.25 Інформац. відчит для матуристів, 16.40 „Віт Ствош" (у 400-роковини смерти), 17.00 Концерт, 18.00 Для матуристів: „Вел. монархії Сходу", 18.20 Хвилина льв. залізничої дирекції, 18.25 Легка музика, 19.00 Техн. скринька, 19.15 Всячина, 19.30 Муз. фейлетон, 19.45 Прес. рад. денник, 20.00 Оп. музика (Лозінська — сопран, Поплавський — тенор). 22.00 Межі світа, новеля Вежинського. 22.15 Танк. музика, 22.55 Комунікати, 23.00 Ретрансмісії із закордону.

Середа, 22. лютого 1933.

12.10, 18.20 Грамофон, 13.20 Метеорол. комунікат, 15.15 Господарський комунікат, 15.25 Збіжева біржа, 15.35 Для дітей: „Зима в Закопаному", „Мої виховацці" (веселий фейл. Герца), 16.00 Грамофон, Сільва рерум, 16.20 Для матуристів „Розвиток атенської демократії", **16.40 „Ідея державности в історії України" виг. в українській мові Гліб Лазаревський,** 17.00 „Пісня в індійських звичаях" муз. авд. з поясненнями Радж Бегарі Лаль Матур, 17.40 Госп. значіння гигієни праці. 18.00 Для матуристів: „Ів. Кохановський", 18.35 Фр. пісні й арії — Люіза Міґуель (кольорат. сопран), 18.55 Посол пужак (спогади безробітних), 19.10 Всячина, 19.30 Мельодії фрака, фейл., 19.45 Прес. рад. денник, 20.00 „Джим і Джил" оп. звдиція, 21.45 Спортові вістки, 21.55 Камер. концерт, 22.40 Поклони, гум. фейл., 23.00 Танк. музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка. Щиро дякую Вп. Паням у Львові і Стрию за допомогу в часі мого побуту в тюрмі, Вп. Панам Мецен. Старосольському й Лужецькому, за інтервенцію в моїй справі, а Хвальним Адм. „Діла" й „Неділі" за посилку часописів. — Михайлович Богдан.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

РУТИНОВАНИЙ адвок. аплікант з шесторічною практикою шукає праці в адвоката за скромною винагородою, евент. безплатною. Ласкаві зголошення в Адм. під „Юрист". 1440 2—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОГО ТЕХНІЧНОГО Т-ВА відбудуться в неділю дня 5. березня 1933 в год. 10. в новій домівці Товариства при вул. Костюшка ч. 3, партер з таким порядком нарад:

1) Відкриття Зборів.
2) Відчитання протоколу з попередніх Зборів.
3) Звіти з діяльности Ради У. Т. Т.
4) Звіт Контрольної Комісії.
5) Дискусія над звітами і уділення абсолюторії.
6) Вибір голови 4 членів і 2 заст. членів Ради.
7) Вибір Контрольної Комісії.
8) Затвердження пляну праці і бюджету на слідуючий рік.
9) Внески та запити.

Рівночасно повідомляємо, що в передодень Зборів дня 4. III. в год. 20. відбудеться спільна товариська вечера в льокалі каварні „Уніон", Костюшка 1. Окремих повідомлень про Загальні Збори У. Т. Т не буде висилатися.

ЗА РАДУ У. Т. Т.
Інж. Васюта Осип, голова.
д-р інж. Лукашевський Волод. секретар.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик — Видає Видавнича Спілка „Діло" — З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів. Ринок 10.